

Nr 411.

Av herr **Svensson** i Krokstorp, *angående inordnande under lantbruksnämnderna av lånebidragsverksamheten beträffande för fiskerinäringens utövande nödvändiga byggnader.*

Genom 1947 års riksdagsbeslut om den framtida jordbrukspolitiken drogs riktlinjerna upp för statens medverkan i den yttre och inre rationaliseringen. Som organ för handhavandet av denna rationalisering tillsattes lantbruksnämnder, vilka bl. a. fick till uppgift att fördela lån och bidrag till det inre rationaliseringsarbetet. Tidigare hade medel avsedda för den inre rationaliseringen varit uppdelade på olika lånefonder och olika anslag, vilket medfört olägenheter såväl ur administrativ synpunkt som med hänsyn till önskvärdheten av att medlen disponerades så ändamålsenligt som möjligt. Riksdagens beslut år 1947 innebar mera enhetliga låne- och bidragsbestämmelser och mindre bundna föreskrifter om medlens användning.

Enligt dåvarande departementschefens mening borde beviljandet av lån och bidrag föregås av en prövning ur det allmännas synpunkt, och i proposition nr 75/1947 anfördes härom bl. a. följande: »I fråga om förutsättningarna för att en åtgärd för den inre rationaliseringen skall få statens medverkan torde böra gälla, att en dylik åtgärd i första hand måste gagna de syften, som hela rationaliseringsverksamheten skall tjäna. Beviljandet av lån och bidrag måste därför föregås av en prövning av åtgärdens önskvärdhet ur det allmännas synpunkt.» Någon anledning att fastställa viss arealgräns fann inte heller departementschefen, utan amorteringslån skulle kunna utbetalas oberoende av storleken av den brukningsdel, å vilken förbättringsåtgärder skulle utföras.

1947 års riksdagsbeslut grundades på förslag som handlagts av 1942 års jordbrukskommitté. Även denna ansåg det principiellt önskvärt, att rationaliseringsorganen fick största möjliga frihet att besluta om låne- och rationaliseringsåtgärder, så att i varje särskilt fall de mest angelägna behoven skulle bli tillgodosedda. Eftersom behovet av olika slag av rationaliseringsåtgärder varierade i så hög grad inom olika delar av landet, ansågs en dylik frihet vara en förutsättning för att de till förfogande stående medlen effektivt skulle kunna utnyttjas. De medel, som statsmakterna anslog till den inre rationaliseringsverksamheten, borde därför åtminstone i princip ej bindas vid speciella ändamål. Vidare borde hänsyn tas till övriga förvärvskällor å den brukningsdel som kunde komma i fråga för lån och bidrag

ävensom till dennas sammanhang med näringslivet i orten. Dessa synpunkter till stöd för ett relativt smidigt förfaringssätt — som också riksdagen anslöt sig till — är enligt min mening mycket värdefulla med hänsyn till nödvändigheten av att anpassa olika åtgärder efter de skiftande förhållanden som råder i olika delar av vårt land.

En sak synes mig emellertid anmärkningsvärd, nämligen att dessa låne- och bidragsformer visserligen skall gälla för stödjordbruk, vars innehavare har sin huvudsakliga inkomst av annan näring, men ej om den huvudsakliga inkomstkällan utgöres av fiske. För ifrågavarande yrkeskategori, som omfattar ett stort antal fiskare med jordbruk som binäring, finns ingen möjlighet att bli delaktig i de fördelar som möjligheten till lån och bidrag ur rationaliseringsanslaget utgör. Detta bestyrkes av att en lantbruksnämnd, som lämnat bidrag till båthus och bryggor, fått direktiv att upphöra med att lämna bidrag till dessa ändamål, då de inte kunde innefattas i gällande bestämmelser.

Fiskarbefolkningens hårda yrke och nödvändigheten för folkförsörjningen av en tillräcklig fiskerinäring uppmärksammades mycket under den sista avspärrningsperioden. Den insats fiskarbefolkningen då gjorde för vårt folkhushåll torde inte kunna övervärderas. Det bör därmed vara klarlagt, att vi utan denna näringsgren inte tillnärmelsevis hade klarat vår försörjning i den utsträckning vi gjorde. Det är emellertid inte enbart ur försörjningssynpunkt som fiskarbefolkningen gör en insats. Rekryteringen till vår handelsflotta sker till stor del från skärgårdsbefolkningen, vilket också torde vara fallet med marinen. Bevakningen av vår långa kust ur både militär och civil synpunkt — livräddningstjänst — är enligt min mening av oskattbart värde. En livskraftig fiskarbefolkning är för vårt land av synnerlig stor betydelse. Det är därför rimligt, att åtgärder vidtages för att underlätta det hårda arbete denna befolkning under svåra förhållanden måste utföra eller att eljest förbättra denna befolknings levnadsbetingelser. Utgångspunkten härvidlag bör vara att möjliggöra för fiskarbefolkningen att ernå en med andra yrkesgrupper jämställd levnadsstandard.

De hårdare arbets- och ovisa inkomstförhållandena för fiskarbefolkningen har gjort att avflyttningen från skärgården och minskningen av den yrkesmässiga fiskarbefolkningen under senare år tilltagit. Framför allt är det ungdomen, som dras till säkrare inkomstförhållanden och för ungdomen mera lockande sysselsättningar. För att kunna dämpa denna avfolkning av skärgården är det enligt min mening nödvändigt att vidtaga åtgärder, som underlättar näringsutövningens bedrivande. En möjlighet härvidlag är att jämställa fiskarna med jordbrukare, när det gäller förmåner att få lån och bidrag ur det till lantbruksnämndernas förfogande stående anslaget till den inre rationaliseringen. I första hand bör fiskarna ges möjlighet till lån för byggande och förbättring av sjöbodar och båthus.

För närvarande utgår anslag under femte huvudtiteln för uppförande och

förbättring av fiskarbostäder — så kallade skärboningar vilka mera tillfälligt användes i samband med fiske — samt sjöbodas och båthus. Detta anslag, som endast avser de norrländska kustlänen och Uppland, handhas av länsbostadsnämnderna, och medel för verksamheten anvisas från anslaget till Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden. I en promemoria angående bostadspolitiken ifrågasatte besparingsutredningen ett slopande av stödet för fiskarbostäder, dock utan att framlägga något definitivt förslag. Bostadsstyrelsen uttalade i anledning härav, att det borde övervägas, huruvida inte dessa bidrag borde ersättas med vanliga förbättringslån. Styrelsen har sedermera på uppdrag av Kungl. Maj:t efter företagen utredning inkommit med förslag angående nya bestämmelser för denna bidragsverksamhet. Häri framhåller bostadsstyrelsen att, eftersom de bostäder det här är fråga om inte är av sådant slag att de bör bedömas ur vanlig bostadspolitisk synpunkt, det inte är lämpligt att ifrågavarande bidragsverksamhet inarbetas i egnahemslånekungörelsen som en form av förbättringslån, utan det bör ankomma på fiskeristyrelsen att bedöma, huruvida stöd skall utgå även i fortsättningen ävensom bidragens storlek och utformning.

Att de ifrågavarande bidragen beträffande fiskarbostäder — skärboningar — inte tjänar ett bostadspolitiskt ändamål utan i stället syftar till att främja fiskarnas näringsutövning torde vara klart, vilket också framgår av att anläggande av sjöbodas och båthus representerar den viktigaste delen av verksamheten. Någon skillnad länen emellan redovisas knappast i detta fall, om man bortser ifrån att skärboningar användes mera i Norrbottens och Gävleborgs län. Att bidrag till sjöbodas och båthus representerar den större delen beror, förutom på att dessa byggnader över lag är ålderdomliga och mindre väl bibehållna, även på de speciella nybyggnadsbehov, som blivit följden av den fortgående landhöjningen. Dessa nybyggnadslov ställer så stora krav på kapital — sedan 1920-talet torde man kunna räkna med att kapitalbehovet för fiskarna nästan tiodubblats — att eventuella kollektiva åtgärder torde kunna övervägas. Härvid kommer man emellertid in på näringspolitiska frågor, som i stort sett är främmande för bostadsorganisationen. En svaghet hos den nuvarande bidragsverksamheten — förutom att den endast gäller vissa län — är den omständigheten, att en tillfredsställande samordning mellan ifrågavarande verksamhet och andra statliga stödåtgärder för fiskets bedrivande ej synes vara rådande. Det kan därför ifrågasättas, huruvida inte en omorganisation är nödvändig för att få till stånd dels enhetliga regler över hela landet, dels en tillfredsställande samordning av de olika stödåtgärderna. De näringspolitiska spörsmål, som uppkommer i samband med kravet på genomgripande förändringar av typen sjöbodas och båthus, aktualiserar också frågan om inte en överflyttning av verksamheten på andra organ bör övervägas.

Vilket organ som härvid kan vara lämpligast torde vara svårt att direkt

ange. Eftersom fiskeristyrelsen handhar många uppgifter för fiskerinäringen, ligger det nära till hands att anse den som det lämpligaste organet. Med hänsyn till nödvändigheten av en samordning av näringslivet i skärgården och svårigheten att i vissa fall skilja på jordbruk med fiske som stödnäring och fiske med jordbruk som stödnäring, ävensom till det förhållandet att lantbruksnämnderna synes vara det organ, som bäst känner näringslivets behov inom respektive områden, kan synpunkter framföras för att lägga denna bidragsverksamhet under lantbruksnämnderna. Gällande iinstruktioner för lantbruksnämndernas handhavande av anslaget för jordbrukets inre rationalisering torde inte utgöra något större hinder för att även låne- och bidragsverksamheten för fiskets rationalisering inordnas under samma anslag. En sådan anordning skulle möjliggöra för lantbruksnämnderna att samordna ifrågavarande verksamhet med hänsyn till näringslivet i stort inom resp. orter, till gagn inte enbart för vederbörande näringgrenar utan även för hela den berörda landsbygden.

Med stöd av vad som anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en skyndsam utredning angående möjligheten att inordna lånebidragsverksamheten beträffande för fiskerinäringens utövande nödvändiga byggnader under lantbruksnämnderna.

Stockholm den 27 januari 1953.

Sven Svensson
i Krokstorp.